

Učinci turizma na gospodarstvo u pandemiji

HUT Analiza

Velimir Šonje

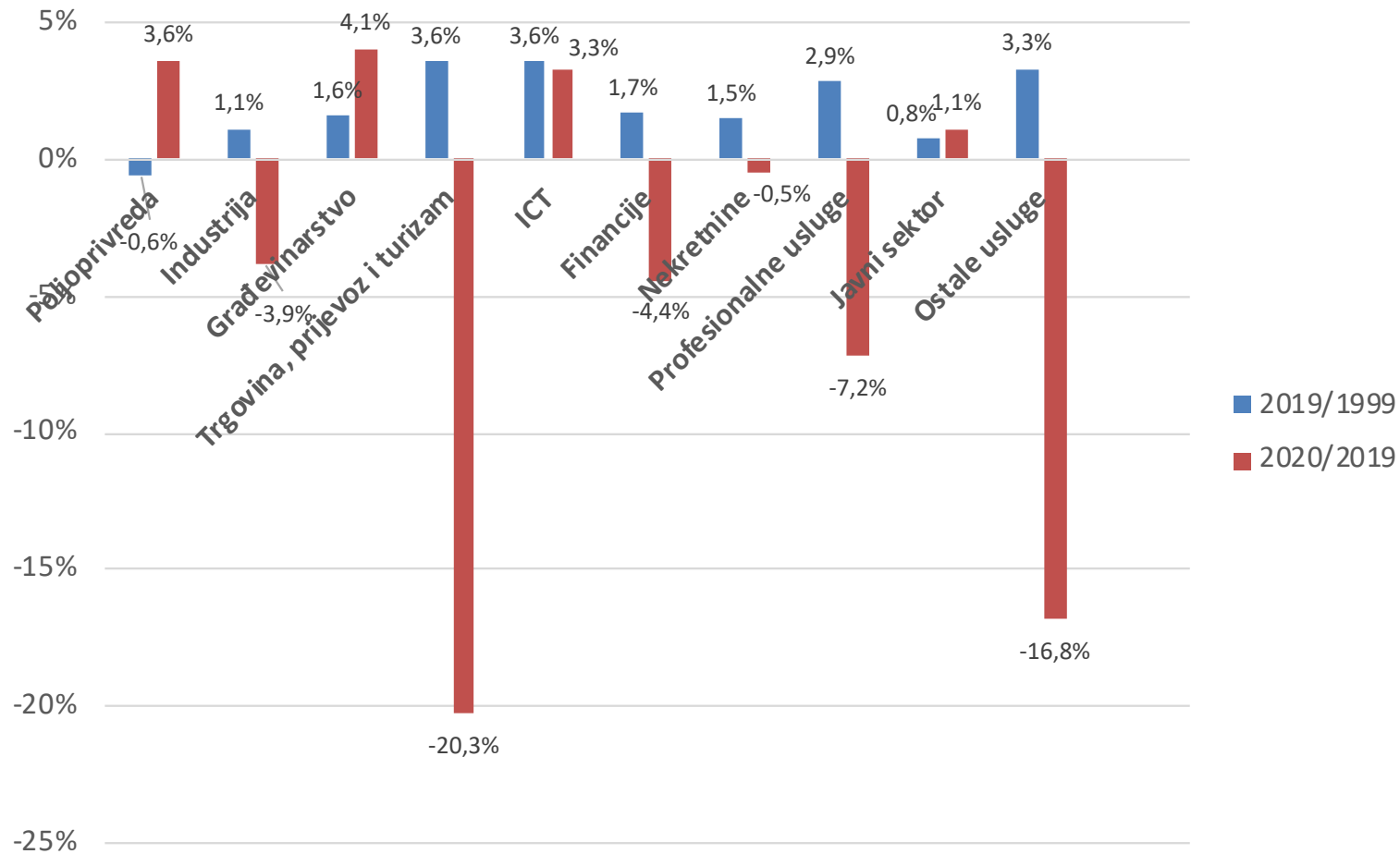
Arhivanalitika i Ekonomski lab

Zagreb, 6. prosinca 2021.

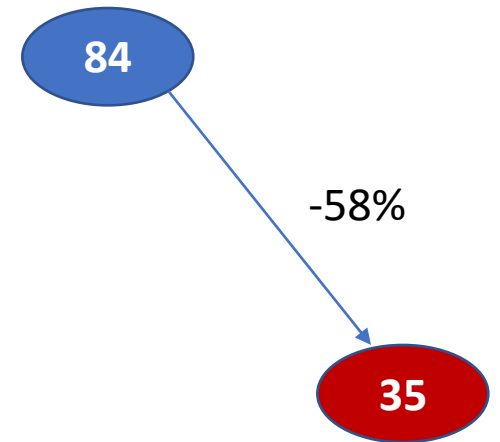
Sadržaj

- Koliko je turizam sudjelovao u padu BDP-a za 8,1% 2020., a koliko u rastu za očekivanih 9% 2021.?
- Što se događalo s korporativnim investicijama u turizmu u toku pandemije?
- Je li ovogodišnji rezultat koji je bolji od očekivanja jamstvo da će se problemi u sektoru riješiti sami od sebe i da će benefiti na koje smo navikli (npr. da nema iseljavanja iz turističkih područja) biti održivi?

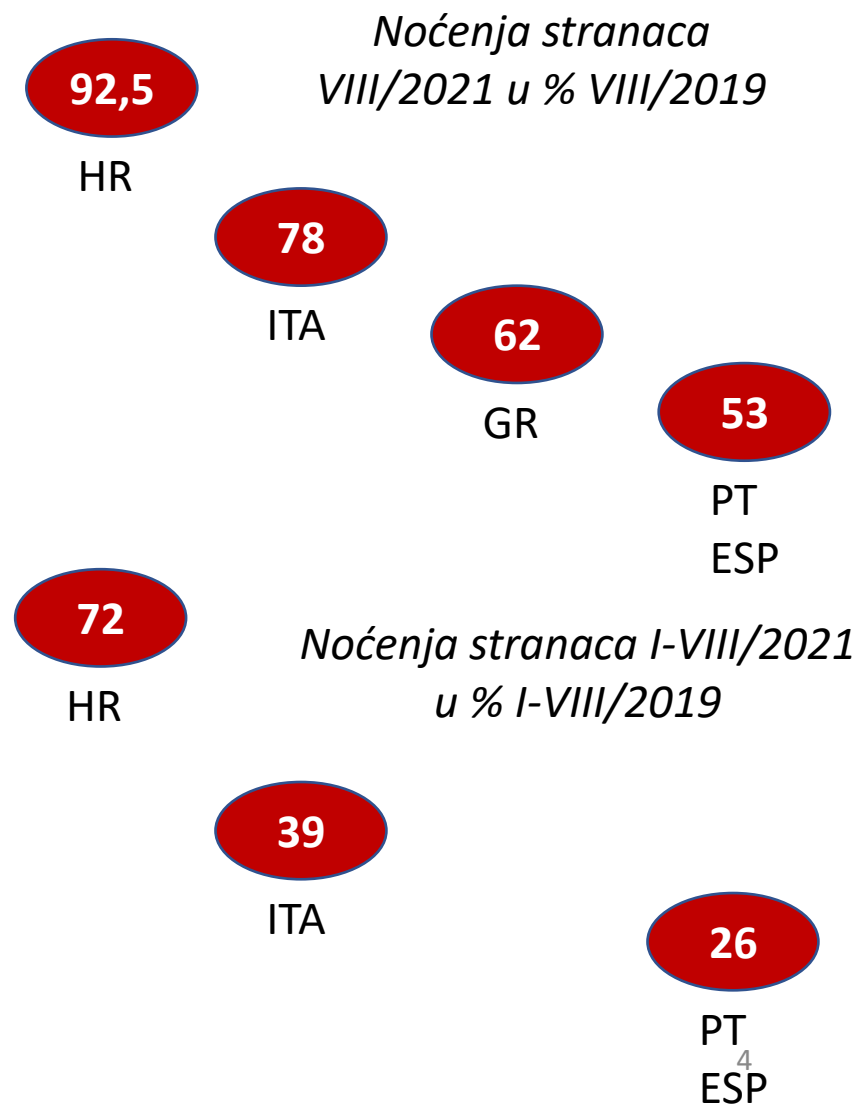
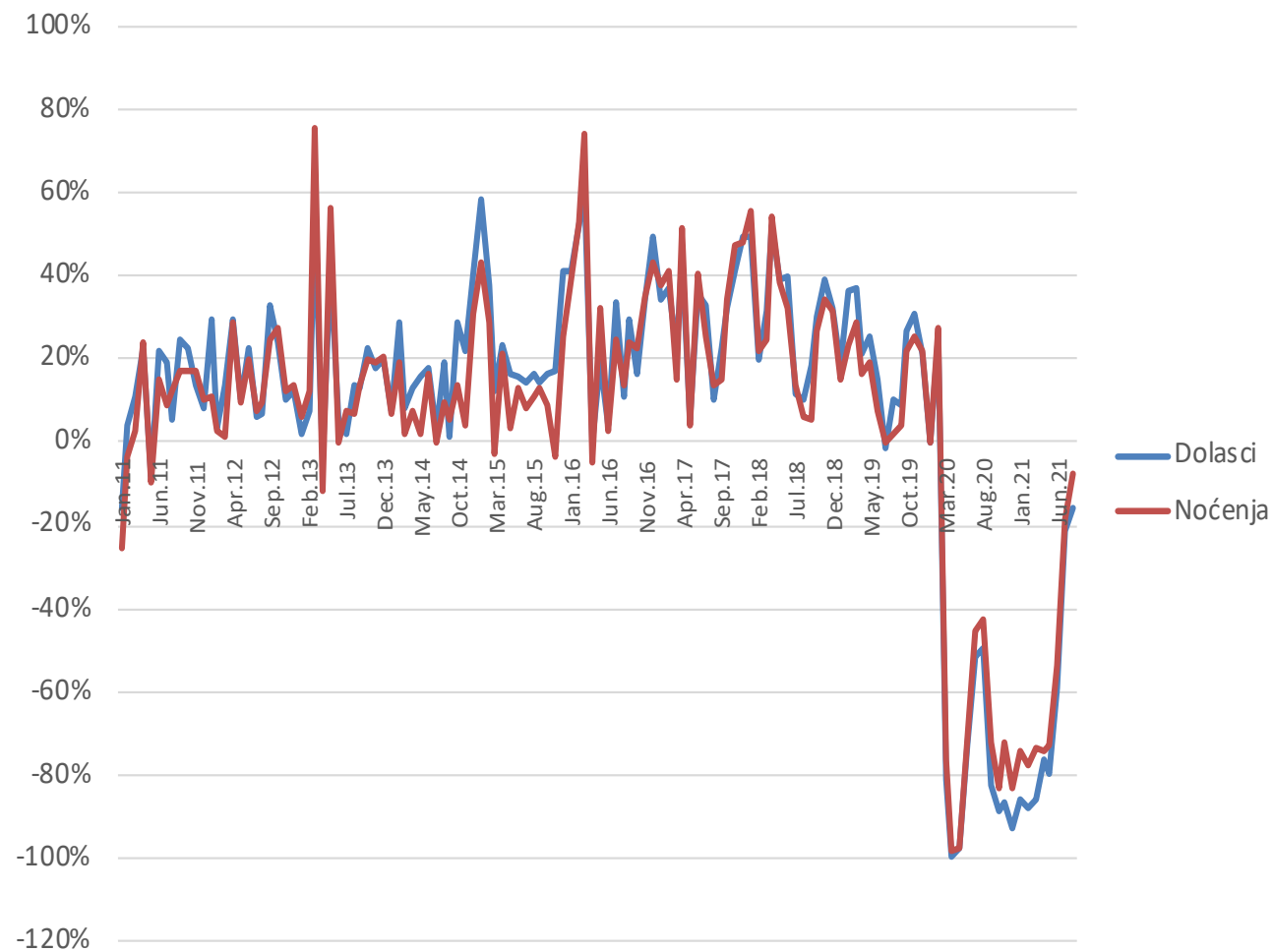
*Prosječna godišnja stopa rasta realne bruto dodane vrijednosti
20 godina prije koronakrize i pad u krizi 2020. u Hrvatskoj*



*Noćenja stranaca
2020/2019
u milijunima*



Dolasci i noćenja stranih turista u Hrvatskoj: stopa rasta u odnosu na isti mjesec pred dvije godine



S turizmom nikad zadovoljni

- Kada ide loše

- pretjerana fluktuacija, osjetljivost

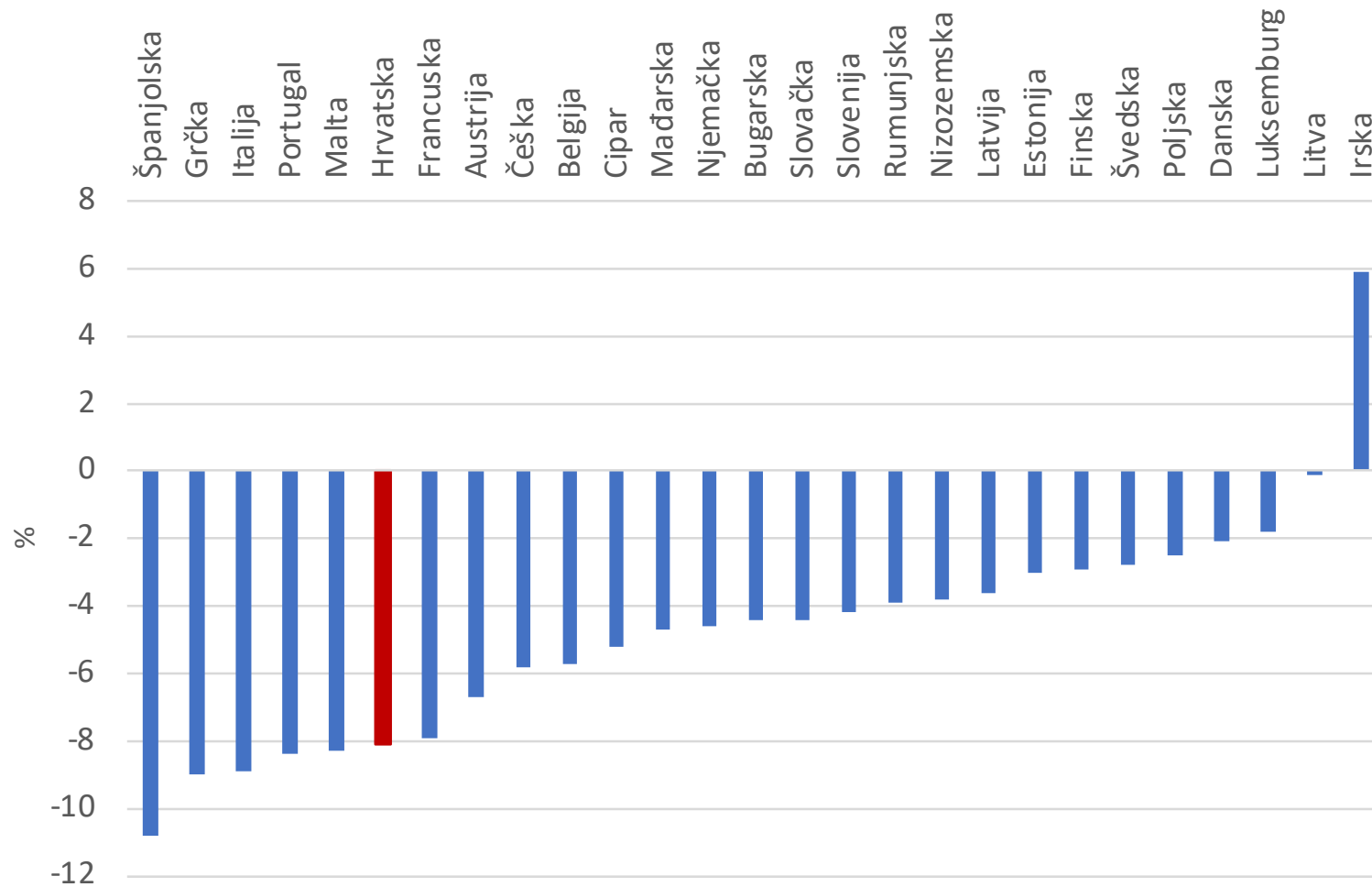
- O nekim prednostima se tek počelo pričati (i analizirati ih) prije pandemije
 - Stabilizacija gospodarske aktivnosti i zaposlenosti
 - Socijalno inkluzivna aktivnost (utjecaj na tržište rada)

- Kada dobro ide

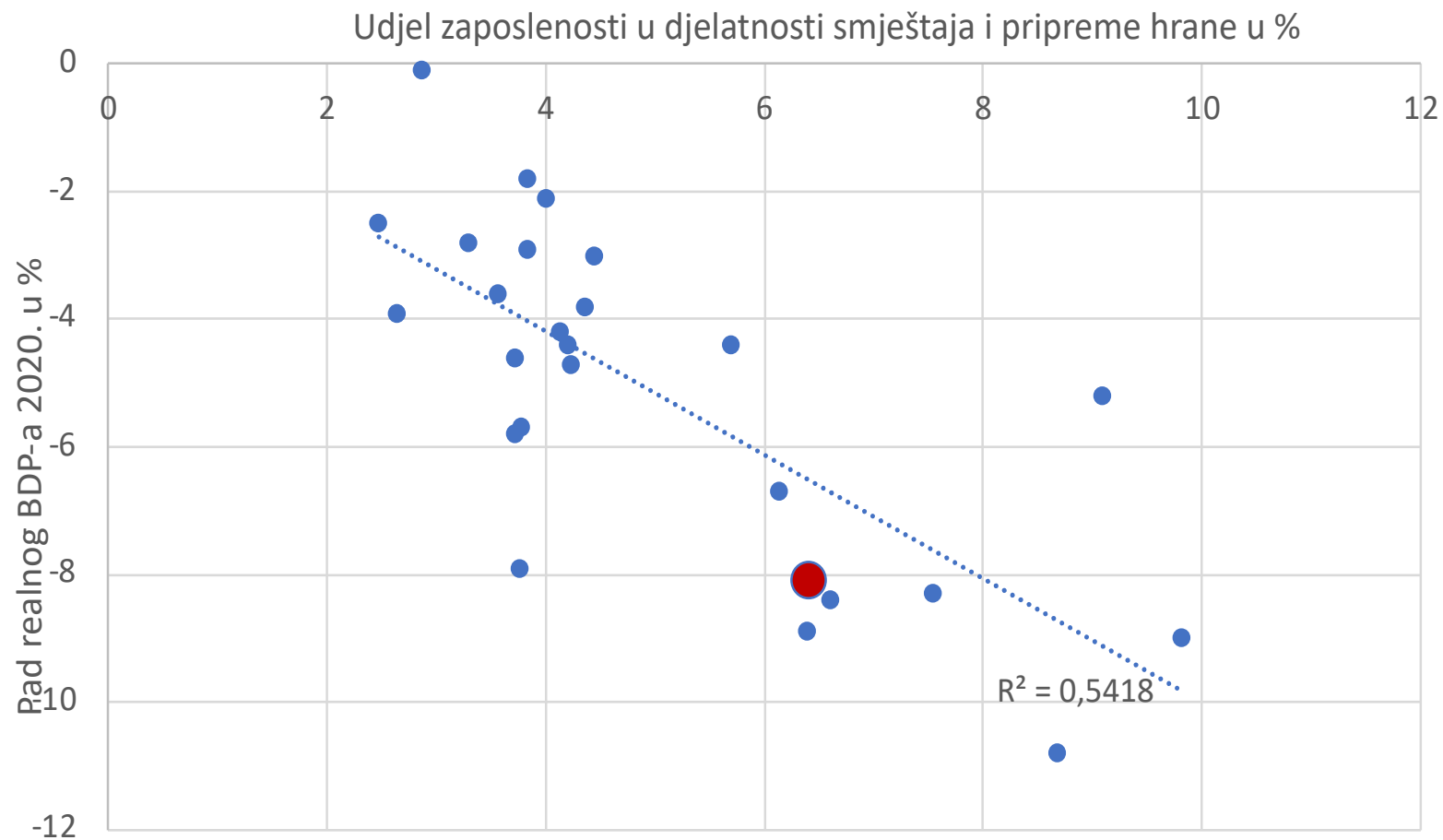
- vršna opterećenja (infrastruktura, okoliš)
- niska dodana vrijednost
- cjenovni pritisci (nekretnine)
- “nizozemska bolest”

Stopa promjene realnog BDP-a 2020. u odnosu na 2019.

Turizam je očitio bio važna odrednica kontrakcije ukupnog BDP-a širom EU, ali kako preciznije odrediti učinak turizma?

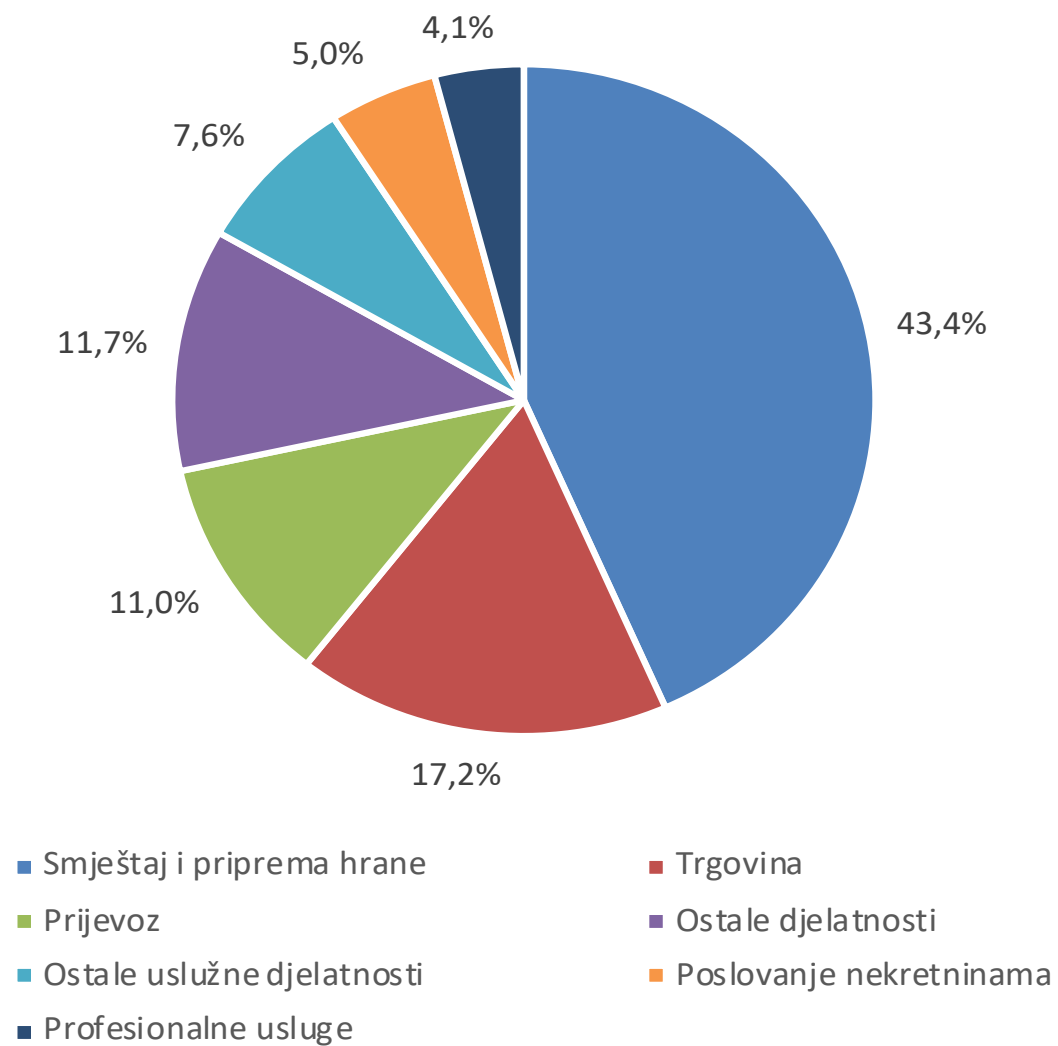


Prema metodi
usporedbe oko
2/3 pada BDP-
a 2020 može se
pripisati
turizmu (0,8pp
pada BDP za
svaki postotni
udjel
zaposlenosti u
industriji
smještaja i
pripreme
hrane, u RH
6,4%)



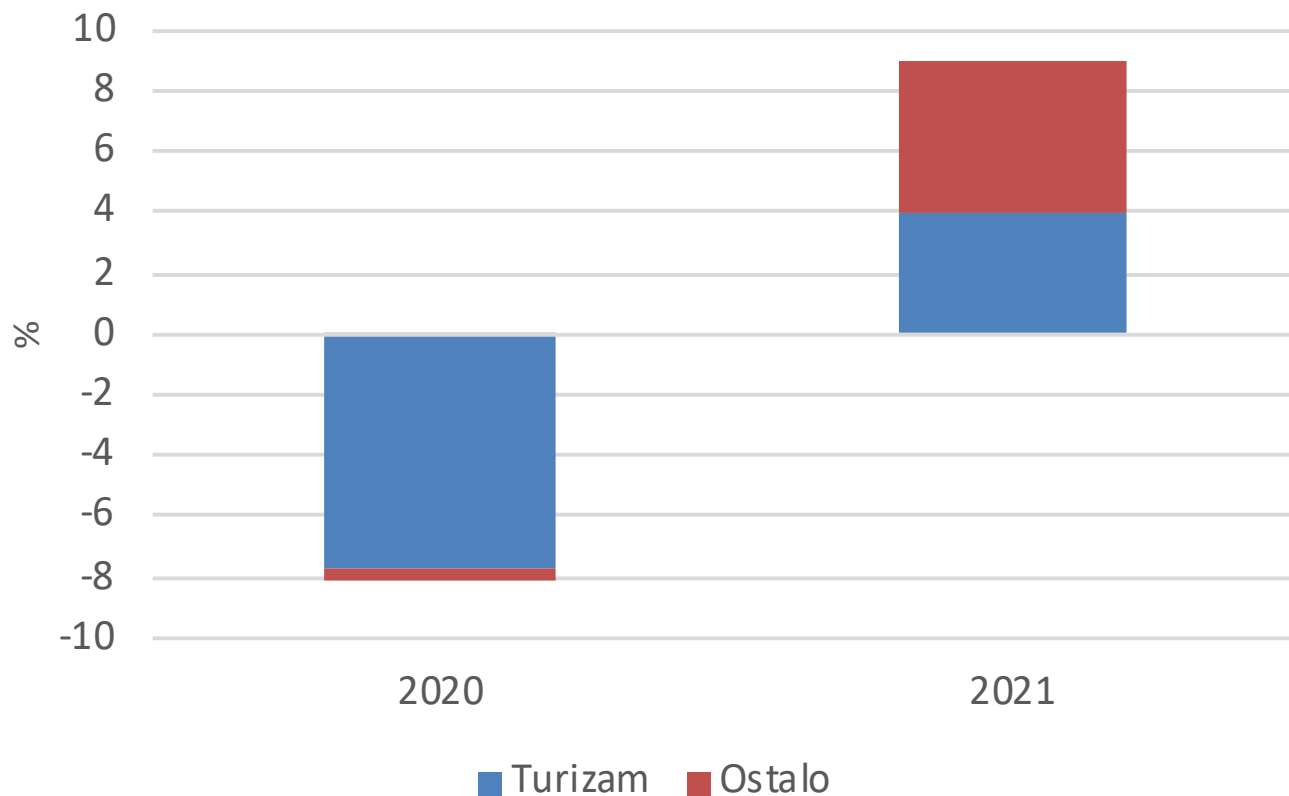
Ova metoda
sadrži veliku
mogućnost
pogreške

Satelitski račun turizma za 2016. godinu: struktura utjecaja turističke aktivnosti prema djelatnostima



Doprinos turističkih aktivnosti iznosi je 11,4% BDP-a i 10,9% bruto dodane vrijednosti bez sekundarnih multiplikativnih učinaka) – pretpostavka je da su ovi podaci reprezentativni i za godinu prije pandemije

Procjena udjela turizma u padu BDP-a 2020. i rastu 2021. godine bez mikroekonomskih multiplikativnih učinaka



Procjena je gruba, ali dovoljno dobra (uz pretpostavku da se turizam na godišnjoj razini vratio prema 80% razine iz 2019):

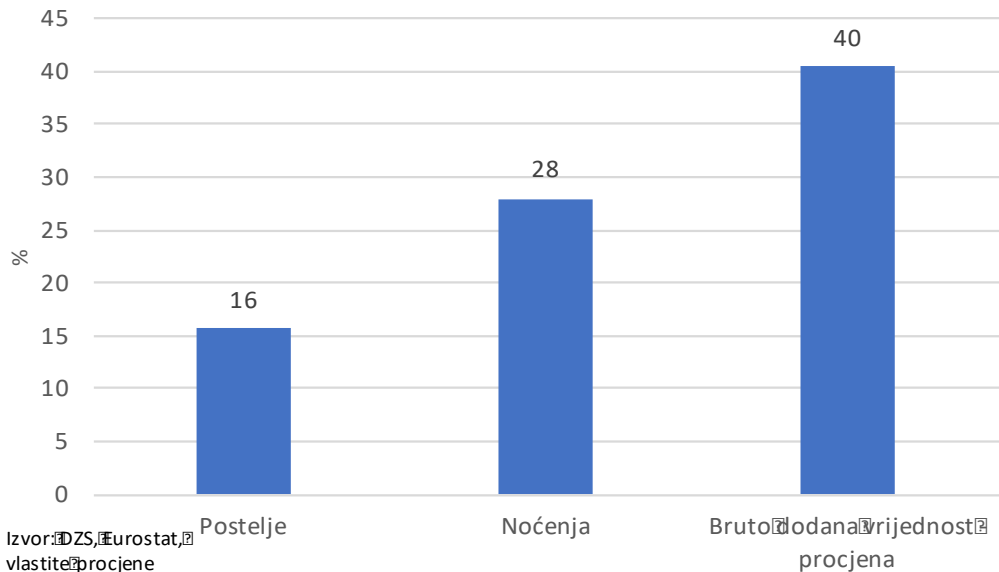
Turizam može objasniti gotovo cjelokupan pad gospodarske aktivnosti 2020., a u oporavku koji se u 2021. godini očekuje po stopi od 9% sudjeluje oko 44%, a sa uključenim sekundarnim krugom multiplikativnih učinaka (neizravni učinci) može objasniti nešto više od pola ukupne stope rasta.

Premda "zaslužan" za pad BDP-a 2020., zbog čega je osigurana velika alokacija 6,3 mlrd € bespovratnih sredstava kroz NPOO, turizam u tome sudjeluje s malo manje od 5%. To su značajna sredstva, ali neće biti dovoljna s obzirom na gubitke i usporavanje investicija.

Možemo li računati na spontani oporavak?

Problem investicija koje nedostaju

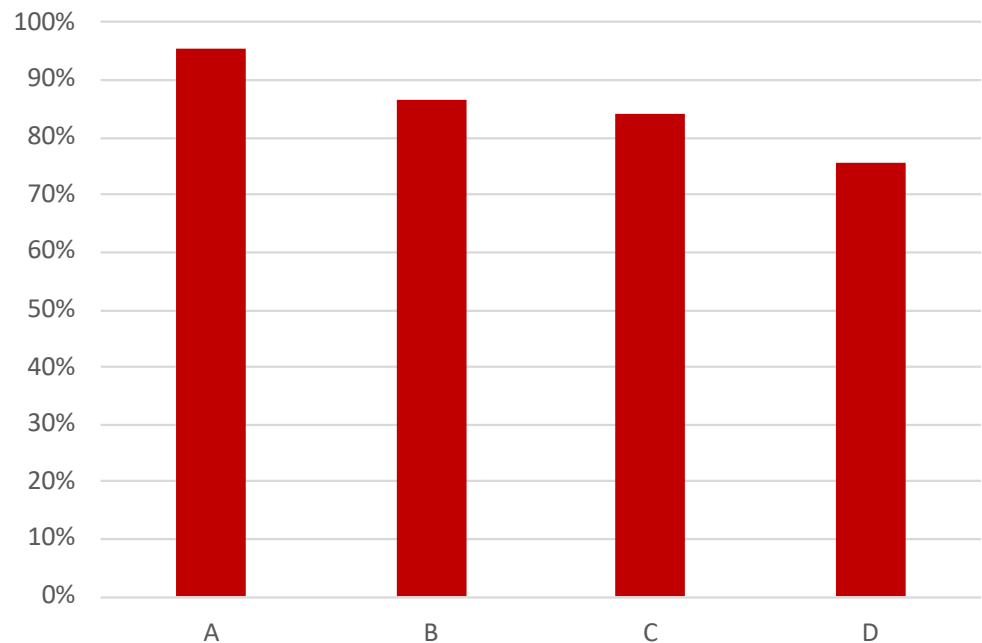
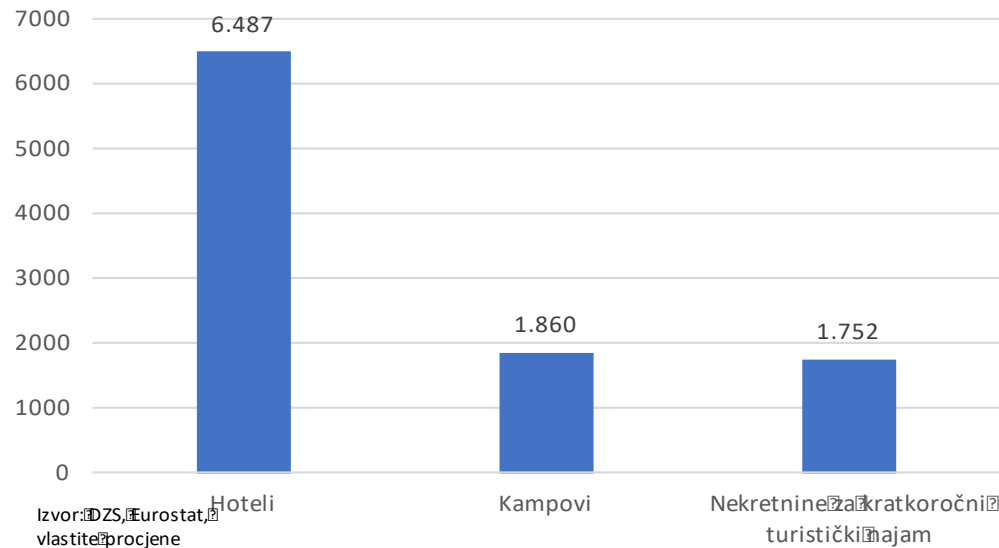
Slika 6a. Udjel hotela u ukupnim turističkim posteljama, noćenjima i bruto dodanoj vrijednosti



Lijevo: HUT Analiza 2019. pokazala je relativno veću produktivnost (cca x4) i doprinos dodanoj vrijednosti hotelske industrije

Dolje: prihodi velikih hotelskih poduzeća (I-IX 2021 / I-IX 2019) uključenih u anketu čije su dionice uvrštene na ZSE, sugeriraju čak i brži rast od prikazane makroekonomske procjene

Slika 6b. Procijenjena dodana vrijednost po postelji prema vrstama smještaja u EUR 2017.

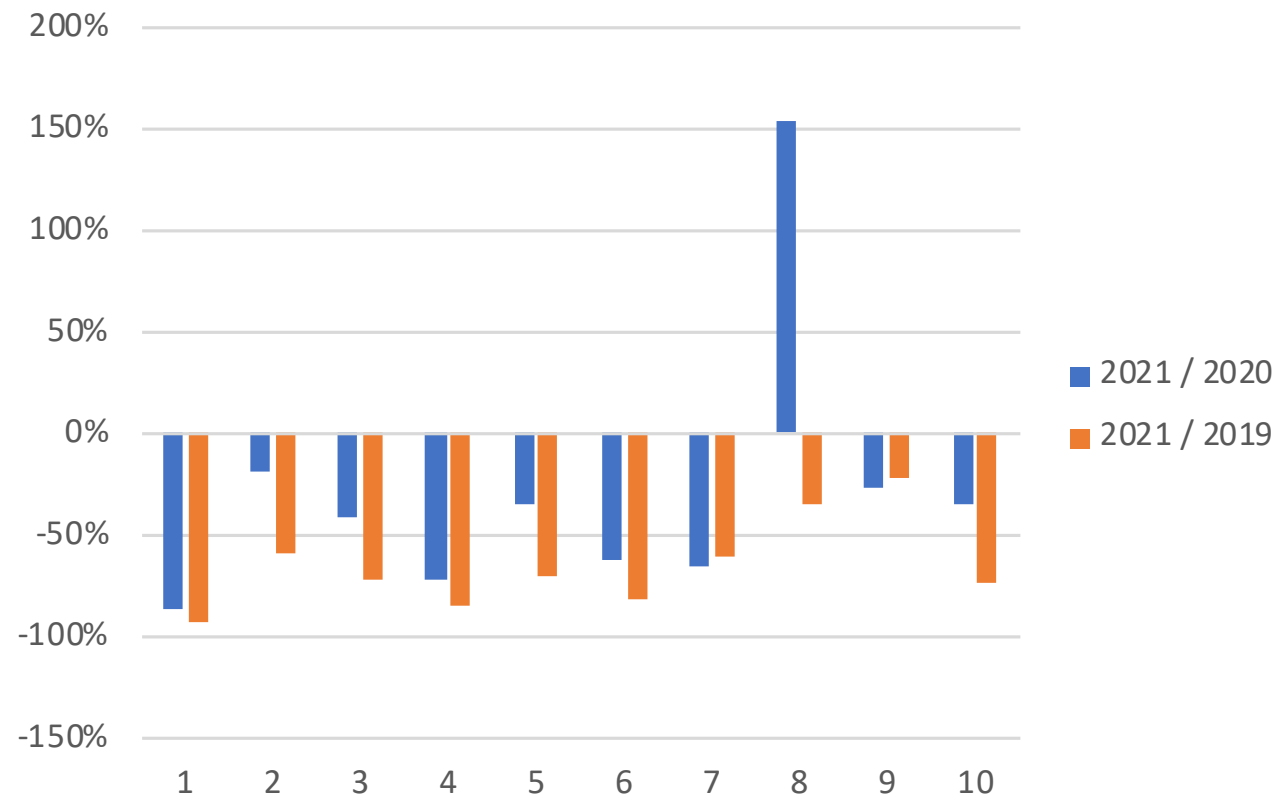


Možemo li računati na spontani oporavak?

Problem investicija

IZ ANKETE 10 HOTELSKIH PODUZEĆA:

Promjena ukupnih investicija anketiranih hotelskih kompanija



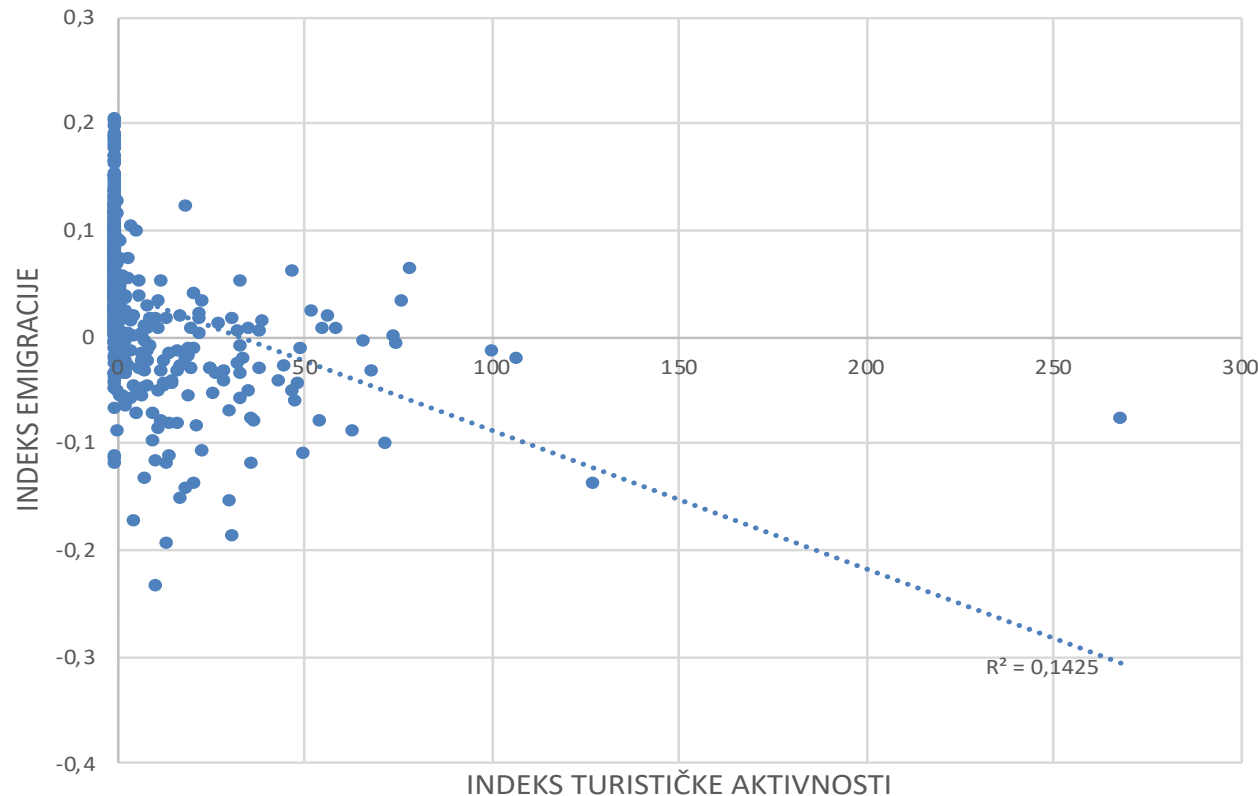
Pad 60-66% u odnosu na 2019., a u strukturi se 5% odnosi na software i digitalne projekte.

Može li to trajno ugroziti konkurentnost HR turizma?

Cijeli sektor smještaja zabilježio je 3,6 mlrd HRK gubitka 2020, što je više od 2-godišnje dobiti 2018-2019

Investicije imaju velike pozitivne učinke na društvo

Turistička aktivnost i migracije: jednostavna veza za gradove i općine u Hrvatskoj



Investicije = rast produktivnosti = veća dodana vrijednost = veći životni standard radnika

Samo investicije mogu osigurati nastavak najkorisnije društvene funkcije turizma: turizam je atraktor za stanovništvo i prevencija iseljavanja

Veza turističke aktivnosti i migracija na razini 556 jedinica lokalne samouprave nije jaka, ali regresijski model pokazuje pozitivan učinak turizma na zadržavanje stanovništva.

Otud slijedi cilj: ubrzanje investicija kroz NPOO i uz pomoć poreznih poticaja (novi zakon o poticanju ulaganja i karte regionalnih potpora) radi zadržavanja i privlačenja ljudi

Zaključak

- **Koliko je turizam sudjelovao u padu BDP-a za 8,1% 2020., a koliko u rastu za očekivanih 9% 2021.?**
 - *Gotovo cjelokupan pad BDP-a 2020. može se objasniti kontrakcijom turizma, a u rastu 2021. turizam je sudjelovao s oko pola stope rasta*
- **Što se događalo s korporativnim investicijama u toku pandemije?**
 - *Investicijska aktivnost je u snažnoj kontrakciji (60-66% pada u odnosu na 2019.). Trajanje takve situacije prijeti oslabiti pozitivne razvojne učinke turizma*
- **Je li ovogodišnji rezultat koji je bolji od očekivanja jamstvo da će se problemi u sektoru riješiti sami od sebe i da će benefiti na koje smo navikli (npr. da nema iseljavanja iz turističkih područja) biti održivi?**
 - *Ne, ako ne dođe do skorog snažnog oporavka investicijske aktivnosti u turizmu, za što su potrebni investicijski poticaji, pri čemu su očekivanja investitora usmjerena ka novom zakonu o poticanju ulaganja i primjeni nove karte regionalnih potpora*

Hvala!